

DIRK COECKELBERGH SIEM DE RUIJTER STAF LAVERGNE HERWIG PEETERS

ETHISCH BELEGGEN IS VOOR IEDEREEN

Noodzakelijke informatie voordat u dit boek leest

De bedoeling van dit boek is u te informeren over de ethische en duurzame aspecten van sparen en beleggen. De in dit boek verstrekte informatie betreft geen persoonlijk beleggingsadvies, hoogstens algemene aanbevelingen.

De auteurs zijn niet verantwoordelijk voor wat u met de voorgestelde beleggingsaanbevelingen in dit boek doet, noch voor de eventuele gevolgen van uw beleggingsbeslissing (waaronder beleggingsresultaten) indien u deze zou baseren op de informatie of aanbevelingen in dit boek. De auteurs schrijven dit werk in eigen naam en niet in hoedanigheid van beleggingsadviseur of werknemer van de vermelde financiële partijen.

Het boek heeft geen voorspellende waarde en geeft geen enkele garantie m.b.t. het financieel rendement noch het ethisch karakter voor de in dit boek vermelde beleggingen.

De informatie over derden werd ontleend uit openbare bronnen. Deze bronnen worden als nauwkeurig en betrouwbaar beschouwd. De verwerkte gegevens werden niet (altijd) terug voorgelegd aan de vermelde marktspelers, fondsbeheerders, asset managers, ... De auteurs kunnen dan ook geen garanties geven over de kwaliteit, nauwkeurigheid of betrouwbaarheid van de informatie. Hoewel de informatie in dit boek met de grootst mogelijke zorg is samengesteld, is het mogelijk dat deze onvolledig of niet (meer) juist is. Verwijzingen naar externe websites en hyperlinks worden enkel verstrekt ter informatie. De inhoud van deze websites valt niet onder de verantwoordelijkheid van de auteurs van dit boek en zij zijn niet verantwoordelijk voor de eventuele gevolgen van uw beleggingsbeslissing (waaronder beleggingsresultaten) indien u deze zou baseren op de inhoud van deze websites.

De financiële context en wetgeving is bijgewerkt tot september 2016. Andere gegevens worden telkens vermeld met referentiedatum. De analyses, interpretaties en opinies kwamen tot stand na een grondige studie. Ze sluiten geenszins de debatten, willen geen eindconclusies betonen en dienen voor u en de auteurs als verdere reflectie en bron voor open discussie.

D/2016/45/208 – ISBN 978 94 014 3614 4 – NUR 781, 794

Vormgeving omslag: Peer De Maeyer

Vormgeving binnenwerk: Wendy De Haes

© De auteurs & Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2016.

Uitgeverij LannooCampus maakt deel uit van Lannoo Uitgeverij, de boeken- en multimediodivisie van Uitgeverij Lannoo nv.

Alle rechten voorbehouden.

Niets van deze uitgave mag veeleenvoudig worden en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Uitgeverij LannooCampus
Erasme Ruelensvest 179 bus 101
3001 Leuven
België
www.lannoocampus.be

INHOUD

VOORWOORD	8
-----------	---

5

GREEP OP DE DEFINITIE: WAT BETEKENT ETHISCH EN DUURZAAM SPAREN EN BELEGGEN?	11
--	----

DEEL 1

Elf misverstanden rond ethisch beleggen en sparen 21

Eerste misverstand: 't Is van geitenwollensokkenjongens en-meisjes en greenwashers	22
Tweede misverstand: 't Is niet dynamisch	30
Derde misverstand: 't Brengt financieel niets of relevant minder op	33
Vierde misverstand: 't Is allemaal marketing	41
Vijfde misverstand: 't Gaat naar beneden in een spiraal	47
Zesde misverstand: 't Is alleen een Belgisch gebeuren	54
Zevende misverstand: 't Is allemaal van katholieken huize	58
Achtste misverstand: 't Is beperkt tot sparen en beleggen	64
Negende misverstand: Die met echt veel geld doen hier niet aan mee	70
Tiende misverstand: Er is geen vraag naar	78
Elfde misverstand: Er is geen verband tussen (ethisch) geld en geluk	86

ONZE INDELING	94
1. Geen rotzooi (EXCLUSION)	99
Voorbeeld – Petercam Equities Europe Sustainable	106
2. Geënt op normen (NORM BASED)	110
Voorbeeld – Portfolio 21	116
3. Gewoon het beste (BEST IN CLASS)	120
Voorbeeld – Candriam Sustainable World	124
4. Gericht (THEMATIC)	128
Voorbeeld – Quest Cleantech Fund	130
5. Gefocust op impact (IMPACT)	134
Voorbeeld – Coöperaties in microfinanciering	140
Voorbeeld – KBC Eco Fund Impact Investing	146
6. Gespreide aandacht (INTEGRATED)	150
Voorbeeld – Argenta Responsible Growth Fund	154
7. Gelabeld, gecertificeerd of erkend (LABELED)	160
Voorbeeld – NN (L) Global Sustainable Equity	174
Voorbeeld – BP2F Note Series	178
8. Greep (ENGAGEMENT)	184
Voorbeeld – EVI (Van Lanschot)	190
9. Solidair (SOLIDARITY)	194
Voorbeeld – Solidair en duurzaam sparen	198
10. Garanties over de hele lijn (PARTICIPATION)	202
Voorbeeld – Certificaten Triodos	210

EEN AANTAL ALGEMENE BELEGGINGSPRINCIPES	218
1. Grootorde van je belegbare vermogen?	218
2. Gewenste looptijd: hoe lang kan je je geld missen?	219
3. Gemiddelde looptijd: hoeveel risico wil je, kan je en mag je aan?	220
4. Gegarandeerd laag rendement of de mogelijkheid tot een hoog rendement?	223
5. De vijf pijlers: liquiditeit, rentabiliteit, veiligheid, kosten en fiscaliteit	224
6. Diversificatie	227
HET GESPREK MET JE BANKIER	228
1. Georganiseerde gesprekken met bankiers, makelaars en andere aanbieders	228
2. Greep op het gesprek: je voorbereiding	231
3. Online aanpak	241
4. MIRA	243
5. Greep op het gesprek: waar let je op tijdens het gesprek?	243
6. Greep krijgen op de spaar- en beleggingsbeslissing: wanneer beslis je?	244
7. Greep op de evaluatie: hoe toets je je beslissingen?	245
NAWOORD	247
WOORDENLIJST VAN AFKORTINGEN EN BEGRIPPEN	249
EINDNOTEN	255
OVER DE AUTEURS	256

VOORWOORD

VAN KAPITAAL BELANG

Over duurzaam sparen en beleggen bestaan nog veel vooroordelen. Dit boek helpt die misverstanden één voor één de wereld uit. Het helpt u ook de eerste praktische stappen te zetten zodat uw spaargeld welvaart oplevert voor mens, natuur en maatschappij.

Heel wat mensen hebben een problematische relatie met geld. Ofwel hebben ze er veel te weinig van, ofwel slagen ze er wel in om regelmatig wat opzij te zetten maar weten ze hoegenaamd niet wat ze met al dat geld moeten aanvangen in de overbruggingsperiode tussen sparen en uiteindelijke consumptie. Ook in dat laatste geval is er een probleem, al lijkt dat niet zo.

Het gebrek aan een basisopleiding die iedereen wegwijs zou moeten maken in de complexe financiële wereld helpt ons niet in de zoektocht naar een oplossing voor vragen over geld. Die kennis is nochtans onontbeerlijk, ook al omdat de bancaire sector in snel tempo innoveert – zeker wat betreft sparen en beleggen. De afstand tussen de spaarder en het diverse aanbod van financiële producten dreigt daardoor veel te groot te worden. Die evolutie is gevaarlijk omdat ze zou kunnen leiden tot ongelukken in de vorm van aanzienlijke verliezen op beleggingen waarvan het risico fout werd ingeschat. Wie dat beseft en drama's wil vermijden, parkeert dan weer te vaak al zijn spaargeld op een slapende rekening. Het is geen toeval dat we nooit eerder met zijn allen zoveel cash geld op onze bankrekening hadden staan!

Niets aanvangen met ons spaargeld leidt echter op de wat langere termijn ook tot problemen. De rente is immers historisch laag en zal nog jaren heel laag blijven. Ondertussen wordt het leven duurder. Willen we de koopkracht van ons spaargeld behouden om het later aan te spreken

om de rekening van het rusthuis te kunnen betalen, dan zullen we ons spaargeld op een verantwoorde en doordachte manier aan het werk moeten zetten.

Ik kan iedereen aanraden om zich daarover te informeren. Omdat het een noodzaak is. Niets doen is geen optie! Het opstellen van een beleggersprofiel is al een goed begin. Een correct profiel houdt rekening met uw financiële positie, uw ouderdom, inkomen, gezinssituatie, risicoappetijt en beleggingshorizon. Wie bij een financiële instelling aanklopt, op zoek naar mogelijkheden om zijn spaargeld te laten renderen, zal geholpen worden om vooraf het beleggersprofiel te bepalen. Dat is zelfs wettelijk verplicht. U krijgt dan bijvoorbeeld te horen dat u een ‘defensief’ beleggersprofiel hebt, of een ‘neutraal’, of ‘dynamisch’ profiel.

Vervolgens kan u zichzelf afvragen waarin u uw geld precies wil beleggen. Wat wil u dat de bank, de beursvennootschap of het beleggingsfonds aanvangt met uw geld? Wie krijgt uiteindelijk uw centen? Daarover is helaas niet altijd evenveel transparantie. Die zou er nochtans moeten zijn indien u zeker wil zijn dat u niet onbewust investeert in tabaksproducenten, wapenfabrieken of bedrijven die het niet zo nauw nemen met de veiligheid op de werkvloer of de zorg om het milieu. De vraag over het ethische en duurzame karakter van beleggingen is veel te belangrijk en verdient dan ook meer aandacht.

De afgelopen decennia is er gelukkig al wel veel baanbrekend werk verricht door pioniers in het duurzaam beleggen. Die hebben ertoe bijgedragen dat dit marktsegment inmiddels is uitgegroeid tot een van de belangrijkste beleggingssegmenten van het moment. Ethisch en duurzaam sparen en beleggen is immens populair en zal alleen maar groeien in belang. Het is niet toevallig dat financiële centra als Londen en New York meermaals te kennen geven belangrijker te willen zijn in dit domein. Dat doen ze niet omdat zakenbankiers per se willen scoren in ethiek, maar wel omdat ze doorhebben dat het segment onmiskenbaar groeit.

Over duurzaam sparen en beleggen bestaan helaas nog veel vooroordelen. Het is de verdienste van de auteurs van dit boek dat ze erin geslaagd zijn om die misverstanden een voor een op een duidelijke manier uit de wereld te helpen. Door dat te doen geven ze de lezer meteen ook inzicht in de professionele manier waarop vandaag een

onderscheid wordt gemaakt tussen duurzame investeringen en andere. U zal ook merken dat het aanbod enorm is en dat er diverse soorten ethische en duurzame spaar- en beleggingsvormen zijn. Het boek helpt u ook de eerste praktische stappen te zetten zodat u geen enkel excuus meer heeft om uw spaargeld niet te laten bijdragen aan investeringen die welvaart opleveren voor mens, natuur en maatschappij.

Onbekend maakt onbemind. Maar na het lezen van dit werk fietst u met gemak door de diverse termen en producten uit het duurzame investeringsdomein. In een ideale wereld zal er geen onderscheid meer zijn tussen duurzame en andere beleggingen omdat alle investeringen dan duurzaam zijn. Zover zijn we echter nog niet. U kan dus nog een beetje helpen om de wereld ideaal te maken door ethisch en duurzaam te sparen en te beleggen!

Pascal Paepen

Docent Bank en Beurs aan KU Leuven Campus Brussel en aan Thomas More. Gekend voor zijn dagelijkse financieel-economische duiding op Radio 1 en voor zijn columns bij onder andere *De Tijd* en *Het Belang van Limburg*.

GREEP OP DE DEFINITIE: WAT BETEKENT ETHISCH EN DUURZAAM SPAREN EN BELEGGEN?

Deel 1 gaat in op de volgende vragen: Wat is sparen en beleggen? Wat is duurzaam of ethisch sparen en beleggen? Wat is voor iedereen duidelijk niet ethisch of duurzaam sparen en beleggen? Waar kan je in België ethisch of duurzaam sparen en beleggen?

Wat is sparen en beleggen?

SPAREN

= het niet direct uitgeven van geld dat je hebt of net ontvangt met als doel het te bewaren voor later

Het is een vorm van financiële voorzorg waarbij je voor jezelf zorgt. Sparen vormt altijd een laag risico. Je grootste risico bestaat erin dat je sok met geld verdwijnt of dat je bank waar het op een spaarrekening staat failliet gaat. Sparen is typisch westers en erg Belgisch ook. De Belgen zijn al heel lang kampioenen in sparen.

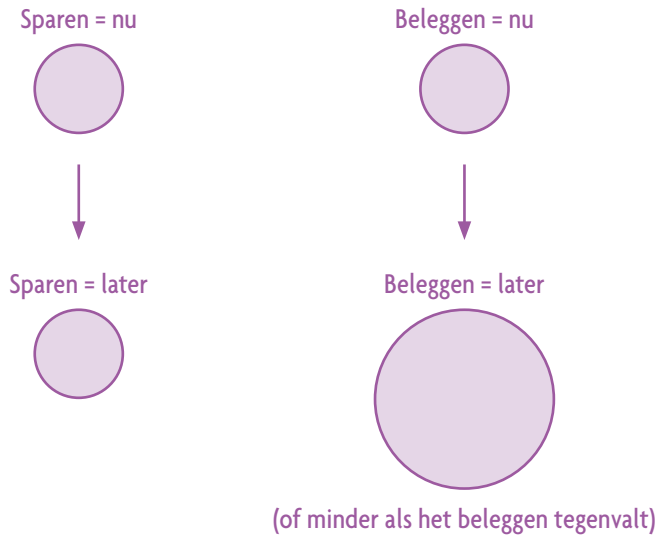
Beleggen gaat een stapje verder. Je houdt het geld niet alleen bij voor later, je wilt het ook wat langer plaatsen, in de hoop een beter rendement te realiseren. Dit betekent wel dat je geld niet altijd beschikbaar is.

BELEGGEN

= investeren in bijvoorbeeld appartementen, huizen, kasbons, obligaties, aandelen, fondsen, pensioenverzekeringen of andere financiële instrumenten ... met als doel het verhogen van je vermogen

12

In beleggen loop je altijd relevant meer risico's dan in sparen. Die risico's kunnen erg verschillend zijn (zie meer details hierover in Deel 3). De inkomsten die uit deze risico's voortkomen, kunnen ook erg verschillen wat hoogte en aard betreft.

Normaal spelen bij sparen maar enkele criteria mee in je keuze:

- » **Comfort en veiligheid:** een sok of portemonnee is gemakkelijker dan een spaarrekening als het geld van een handeltje komt dat je drijft op een lokale markt en erg beperkt is. Een spaarrekening bij een bank is makkelijker en veiliger als het geld bijvoorbeeld komt van je loon dat op een bankrekening wordt overgeschreven of als het gaat over grotere bedragen.
- » **Het rendement van je spaarinspanning:** hoeveel rente krijg je op een spaarrekening?

Bij beleggen is het iets moeilijker, maar ook daar is het aantal elementen dat meespeelt beperkt (zie hierover meer in Deel 3):

- » Hoe lang kan je het geld missen voor je het nodig hebt?
- » Hoeveel risico kan je nemen met dat geld?
- » Hoeveel rendement wil je?

Wat is ethisch of duurzaam sparen en beleggen?

Bij duurzaam of ethisch sparen en beleggen komt daar nog een factor bij die voor jou relevant is: de structurele maatschappelijke positieve effecten van je sparen en/of beleggen. Voorbeelden: je spaargeld wordt door de bank gebruikt voor het financieren van culturele centra, je beleggingsfonds belegt in duurzame energiebronnen ...

SPAREN EN BELEGGEN

= vooral interessant voor jezelf

Sparen: je legt reserves aan voor je toekomst

Beleggen: je probeert je vermogen te verhogen voor je toekomst

ETHISCH EN DUURZAAM SPAREN EN BELEGGEN

= interessant voor jezelf én voor de samenleving

Zo goed als alle financiële instellingen bieden een spaarrekening aan. Toch weet je als spaarder meestal niet waarvoor deze gelden gebruikt worden. Misschien worden ze wel gebruikt om milieuvriendelijke activiteiten of sectoren te financieren of de wapenindustrie ...

Enkele spaarrekeningen bieden meer transparantie. Een voorbeeld is de VDK SpaarPlus Rekening, die de spaargelden investeert in sociale economie, gezondheidszorg, onderwijs, sociale woningbouw, enzovoort. Hetzelfde voor de Triodos Spaarrekening, die het geld enkel investeert in duurzame ondernemingen. Triodos stelt een zoeklijst ter beschikking op haar website, waarin je kan selecteren op bepaalde sectoren of regio's.

De verschillen tussen de termen ‘ethisch’ en ‘duurzaam’ worden niet door alle marktspelers op dezelfde manier vertaald of uitgelegd. In dit boek gaan we niet in op de mogelijke verschillen. Uiteindelijk is het belangrijk dat je als klant weet hoe jouw bank of fondsbeheerder ermee aan de slag gaat. Het boek gebruikt dus ‘ethisch’ en ‘duurzaam’ als roepnaam, als containerbegrip. Dat is het eenvoudigst.

De termen die men gebruikt voor dergelijke producten zijn ongelooflijk divers. Zo vindt men:

» in het Nederlands termen als:

» in het Engels:

» in het Frans:

Deze termen zijn allemaal variaties op hetzelfde thema.

WAT IS DUIDELIJK NIET ETHISCH OF DUURZAAM SPAREN EN BELEGGEN?

Maar opgelet: het is niet omdat iets ethisch, duurzaam of verantwoord genoemd wordt, dat het dat ook voor iedereen is.

Te hoge eisen

Sommigen stellen hun eisen voor duurzaam of ethisch beleggen zo hoog, dat er bijna geen enkel product op de Belgische markt 'goedgekeurd' kan worden. Een voorbeeld hiervan is het Franstalige Réseau

Financité (www.financite.be): volgens hen zijn negen op de tien Belgische ethische en duurzame producten niet aanvaardbaar, omdat er een of ander ethisch of duurzaam aspect niet in orde is. Dit is een eerder extreme attitude. Volgens deze visie heeft eigenlijk vrijwel niemand grip op ethiek in de samenleving.

En ook: bedrog, oplichting of gewoon business as usual

Sommige producenten laten ten onrechte uitschijnen dat hun producten duurzaam of ethisch zijn terwijl ze dat overduidelijk niet zijn. We geven hieronder een voorbeeld uit de verzekeringssector.

Het individueel verzekeren van grote groepen van mensen tegen de gevolgen van een auto-ongeval is op zich maatschappelijk zinvol en structureel positief: men collectiviseert negatieve gevolgen door de schade uit te smeren over een massa verzekeringspremies. Indien de verzekeraar evenwel systematisch

- » jonge of oudere chauffeurs of chauffeurs met een handicap weigert te verzekeren of onbetaalbare hoge premies aanreikt,
 - » of iedereen opzegt die een schadegeval heeft,
- dan holt die verzekeraar de essentie uit van het verzekeren op zich. Op dat moment verdwijnt met de ethiek de essentie van verzekeren: een individueel risico uitsmeren over vele hoofden. Deze praktijken waren tot 2007 zeker niet zeldzaam. Sindsdien is het iets verbeterd.

Het fenomeen dat mensen, bedrijven of financiële groepen zichzelf of hun producten beter voordoen dan ze zijn, noemt men naargelang van het geval en de situatie weleens:

- » **greenwashing**: een product/dienst wordt (anders en) groen(er) voorgesteld dan het is, meestal in relatie tot het milieu of duurzame ontwikkeling; meestal spreekt men hier van een bewuste strategie, maar het kan ook gaan om vergissingen of domheid;
- » **co-branding-washing**: een product/dienst wordt zo voorgesteld alsof bepaalde derde organisaties erachter staan of ermee voor opkomen terwijl dat niet zo is;
- » **personality-washing**: een product of dienst wordt voorgesteld of aanbevolen door een belangrijke referentiepersoon, die evenwel niet alles over het product kent of weet en ook niet op de hoogte is van alle details;

- » **label-washing**: een product of dienst wordt voorgesteld met een door derden uitgereikt label of een onafhankelijk label terwijl het dat eigenlijk niet heeft;
- » **axel-washing of all extreme elements eruit gewassen**: het product of de dienst of de groep wordt extern als duurzaam en positief voorgesteld, terwijl in de realiteit blijkt dat het voor veel stakeholders eerder het tegengestelde is;
- » **moon-washing**: een product of dienst, maar meestal een instelling of organisatie wordt (anders en) groen(er) voorgesteld dan hij is, meestal in relatie tot het milieu of duurzame ontwikkeling en meestal naar aanleiding van een fusie of herstructurering met externen;
- » **ethicursion-washing of ethication-washing**: een standaardpresentatie of -publicatie over een bedrijf wordt aangepast wat groene en duurzame aspecten betreft om een zeer (lees: té) groene of duurzame indruk te wekken tegenover de tegenpartij of het publiek waarvoor de presentatie moet dienen;
- » **opportunism**: een methode waarbij ethiek wordt gebruikt als argument maar enkel zolang het voldoet aan twee punten: het dient de belangen van degene die het gebruikt en het brengt diegene die het gebruikt enkel nettovoordelen bij op financieel vlak;
- » **me-ethics-too-ism**: het fenomeen waarbij een relevant gedeelte mensen mee op de trend van ethiek springt (om welke reden dan ook) omdat ze denken dat als veel mensen dit doen, er toch wel iets in moet zitten dat de moeite waard zou kunnen zijn;
- » **cherry picking (kersenplukken)**: een uitdrukking voor een discussietactiek, waarbij bewijzen, uitspraken of feiten selectief genoemd worden om een standpunt te verdedigen. Data en gegevens die dit standpunt mogelijk ontkrachten of nuanceren, worden daarbij verzwegen. Een buitenstaander die alleen naar de geplukte kersen kijkt, ziet de mindere exemplaren niet en kan daardoor de verkeerde conclusie trekken dat alle kersen in de boomgaard net zo mooi zijn als de geplukte kersen. Daarbij wordt er geen rekening gehouden met de selectie die de kersenplukker heeft gemaakt tijdens het plukken. Bekende voorbeelden zijn een curriculum vitae, waarin enkel positieve kwaliteiten worden benadrukt (terwijl de negatieve verzwegen worden). Maar ook jaar- of duurzaamheidsverslagen van bedrijven geven vaak selectieve informatie. En een groen fonds dat een bedrijf opneemt waarvan gemeld wordt dat het hernieuwbare energie produceert, maar verzwijgt dat het ook energie haalt uit kolencentrales of kernenergie, verbloemt de waarheid.

Meestal komt het snel uit wanneer iemand iets veel beter voorstelt dan het is. Wie er zich in verdiept, merkt dit al gauw op.

WAAR KAN JE IN BELGIË ETHISCH OF DUURZAAM SPAREN EN/OF BELEGGEN?

Ethisch en duurzaam sparen en beleggen kan bij een hele serie financiële spelers. We geven daarvan een overzicht.

Waar, bij wie of via wie kan je terecht voor informatie? Je kan terecht bij een lid van de omgekeerde piramide van ethiek in financiën. In Deel 2 (Wat vind jij belangrijk?) geven we heel wat concrete voorbeelden.

Voorbeelden per productlijn:

- » voor (duurzame) fondsen www.candriam.be, www.kbcam.be;
- » voor (duurzaam) sparen: www.triodos.be, www.evi.be;
- » voor (duurzaam) vermogensbeheer: www.vanlanschot.be;
- » voor (duurzaam) verzekeren: www.portfolio21.be;
- » voor (duurzame) termijnrekeningen: www.triodos.be;
- » voor (duurzame) individuele aandelen: www.hefboom.be,
www.alterfin.be, www.oikocredit.be, www.incofin.be;
- » voor kritische websites rond ethisch en duurzaam beleggen of sparen:
www.fairfin.be, www.financite.be;
- » voor door derden gelabelde of erkende (duurzame) producten:
www.forumethibel.org, www.financite.be.

DEEL 1

**Elf misverstanden
rond ethisch beleggen
en sparen**

EERSTE MISVERSTAND: 'T IS VAN GEITENWOLLENSOKKENJONGENS EN -MEISJES EN GREENWASHERS

22

FEIT: 'T IS NIET MEER VAN GEITENWOLLENSOKKENJONGENS EN -MEISJES OF GREENWASHERS

Soms hoort men nog het argument dat ethisch sparen en beleggen iets is van geitenwollensokkenjongens en -meisjes. Het 'jongens en meisjes' verwijst naar onvolwassenheid, jongensachtige onschuld en puberaal meisjesgedrag. De 'geitenwollensokken' wijzen naar adjectieven zoals halfzacht, alternatief, links, wereldvreemd, idealistisch, zweverig en onpraktisch. Die tijd is evenwel volledig voorbij.

SOMMIGE VROEGE ETHISCHE SPAAR- EN BELEGGINGSFORMULES HADDEN INDERDAAD TE LIJDEN VAN VOLUNTARISME, AMATEURISME, OPLICHTERIJ, GREENWASHING

Voluntarisme

Voluntarisme houdt in dat willen belangrijker is dan kennen. Hieruit leidt men vaak af dat degenen die echt ethisch willen beleggen er niets zouden van kennen. In het prille begin was dat helaas af en toe het geval.

Voorbeeld

Tot 1996 slaagde er in België niemand in om ethisch beleggen te verheffen tot een beroep, tot een professionele manier van beheren, met voldoende volumes en verkoopcijfers en met een breed aanbod.

Het was de bank BACOB die, als een van de laatste nieuwkomers op die markt, op enkele jaren tijd én een kwalitatief aanbod creëerde én sterke verkoopcijfers realiseerde én ook rendabiliteit voorlegde. Een aanstekelijk model dat daarna met succes gevolgd werd door anderen. De BACOB-case komt nog aan bod op pagina 83.